

Συνήγορος του Πολίτη
Ο ρόλος της Ανεξάρτητης Αρχής –
«προστασία των Δημοσίων Υπαλλήλων» -
Αρμοδιότητες – παρεμβάσεις &
διαχείριση αναφορών

Κώστας Αντωνιάδης
Ειδικός Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη
Κύκλος Ποιότητας Ζωής

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη [ΣΤΠ] είναι Ανεξάρτητη Αρχή κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα. Ξεκίνησε να λειτουργεί την 1^η Οκτωβρίου 1998. Παρέχει δωρεάν υπηρεσίες.

Οι ανεξάρτητες Αρχές που με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, κατοχυρώθηκαν στο ανώτατο κανονιστικό επίπεδο, είναι οι ακόλουθες:

1. Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (άρθρο 9^Α του Συντάγματος).
2. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), (άρθρο 15, παρ. 2 του Συντάγματος).
3. Η ανεξάρτητη Αρχή που διασφαλίζει το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας (ΑΔΑΕ, άρθρο 19, παρ. 1 και 2 του Συντάγματος).
4. Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), (άρθρο 103, παρ. 9 του Συντάγματος).
5. Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΤΠ, άρθρο 103, παρ. 9 του Συντάγματος).

Δεν υπάγεται στην δικαιοδοσία κάποιου Υπουργείου – δεν είναι ΜΚΟ

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ

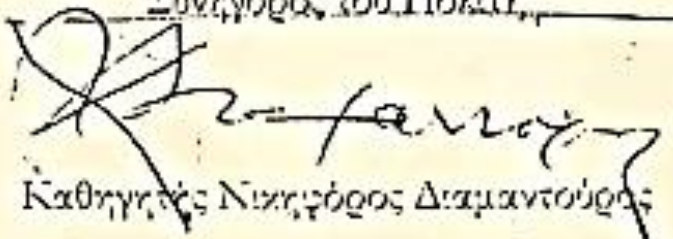
Εγκριμότητα ενώπιον ποινικής δικαστικής αρχής

1. Αντικείμενο της παρούσας οδηγίας αποτελεί η διασαφήνιση των όρων συνάντησης του ΣτΠ με τις δικαστικές αρχές και ιδιαίτερα με τις ποινικά δικαστήρια και τις εισαγγελικές αρχές.
2. Σύμφωνα με το ν.2477/97 (άρ. 3 § 3) «Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που εγκριμούν ενώπιον δικαστικής αρχής». Συνεπώς εφόσον κατά την υποβολή της αναφοράς στο ΣτΠ διαπιστωθεί παράλληλη εγκριμότητα στις δικαστικές αρχές, συντρέχει αναρμοδιότητα της Αρχής. Το ίδιο συμβαίνει και αν μεταγενέστερα το αντικείμενο της αναφοράς αρχεί ενόπιον δικαστικής αρχής (επιγενόμενη αναρμοδιότητα).
3. Σκοπός του νομοθέτη υπήρξε η αποφυγή της συγκίνησης (δηλ. της ταυτόχρονης ανασφάλισης) μεταξύ ΣτΠ και δικαστηρίων, κάτι που θα έπληττε την αξιοπιστία αλλά και την οικονομία των θεσμών.
4. «Δικαστική αρχή» είναι τα ποινικά δικαστήρια αλλά και τα λοιπά όργανα του ποινικού μηχανισμού όπως η εισαγγελική αρχή, τα δικαστικά συμβούλια κλπ. εφόσον λειτουργούν ως δικαιοδοτικά όργανα.
5. Η εγκριμότητα του νόμου ταυτίζεται με την εγκριμότητα της ποινικής δικονομίας. (Ποινική) εγκριμότητα υφίσταται μετά την κίνηση της ποινικής δίωξης (με την παραγγελία προ/ανάκρισης ή την απευθείας παραπομπή στο ακροατήριο). Μόνη η υποβολή μήνυσης/έγκλησης, η ακόλουθη μελέτη από τον εισαγγελέα και η τυχόν διενέργεια προδικαστικής εξέτασης δε συνιστά εγκριμότητα.
6. Για τη διαπίστωση εγκριμότητας που επέγχει αναρμοδιότητα πρέπει να υπάρχει ταυτότητα των υποθέσεων που εξετάζουν ο ΣτΠ και η δικαστική αρχή. Ταυτότητα υποθέσεων διαπιστώνεται όταν αναφορά προς το ΣτΠ και αντικείμενο της ποινικής έρευνας/δίωξης είτε :
α) αλληλοκαλύπτουν πλήρως, δηλ. σε όλα τους την έκταση και το βήθος, είτε

Πρόεδρος ή Οικονομική Αρχή.

9. Στα θέματα περιβάλλοντος η παραπάνω αναρμοδιότητα εξετάζεται συσταλτικά και με κριτήριο : εν αμφιβολία εντός αρμοδιότητάς.

Συνήγορος του Πολίτη

Καθηγητής Νικηφόρος Διαμαντούρος

Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο ο Συνήγορος του Πολίτη επιτελεί διπλό έργο:

α) Διαμεσολάβηση μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών. Το διαμεσολαβητικό έργο προϋποθέτει καταρχήν ανεξαρτησία του διαμεσολαβητή και βέβαια σχέσεις εμπιστοσύνης και με τις δύο πλευρές, δηλ. τόσο με τους πολίτες όσο και με τις δημόσιες υπηρεσίες. Η διαμεσολάβηση αναπτύσσει τη λογική της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών με μη συγκρουσιακές διαδικασίες.

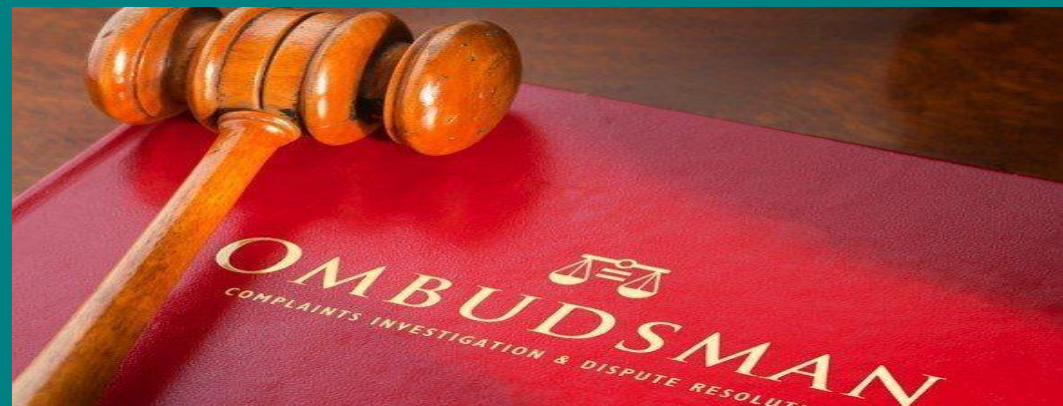
β) Έλεγχο της δημόσιας διοίκησης από πλευράς νομιμότητας και εν γένει λειτουργίας. Η ελεγκτική πλευρά του έργου της Αρχής υλοποιείται μέσω των δυνατοτήτων που δίνονται από το νόμο για πρόσβαση σε κάθε πληροφορία της Δημόσιας διοίκησης και υποχρέωση της τελευταίας για διαρκή και ουσιαστική συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη. Στο πλαίσιο αυτό ερευνώνται οι καταγγελίες πολιτών για παρανομίες της διοίκησης, ιδίως μάλιστα όταν η διοίκηση διατείνεται ότι δρα νομίμως.

Θεσμικές δυνατότητες του ΣΤΠ ως ελεγκτικού μηχανισμού

Ο θεσμός του Συνηγούρου του Πολίτη αποτελεί μηχανισμό διοικητικού ελέγχου της δημόσιας διοίκησης, δεν υποκαθιστά τη δικαιοσύνη αλλά λειτουργεί παραπληρωματικά σ' αυτήν. Έτσι στις διοικητικές διαφορές ο πολίτης συχνά καλείται να επιλέξει: ή να χρησιμοποιήσει το Συνήγορο του Πολίτη ή να απευθυνθεί στα δικαστήρια. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά τις υποθέσεις που βρίσκονται στην αρμοδιότητά του και ως τρίτος καταλήγει σε κάποιο συμπέρασμα. *Η έρευνα αυτή αφορά τα νομικά αλλά και τα πραγματικά δεδομένα του θέματος.* Έτσι συχνά η έρευνα δε γίνεται από το γραφείο αλλά διεξάγονται επιτόπιες επισκέψεις ή αυτοψίες. Ιδιαίτερα οι αυτοψίες έχουν αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στο έργο της Αρχής: Πρόκειται αφενός για αυτοψίες σε δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. για τις υποδομές ή τα αρχεία κλπ.) και αφετέρου για αυτοψίες σε φυσικούς χώρους όταν από τα πραγματικά δεδομένα εξαρτάται η νομιμότητα της διοικητικής δράσης (π.χ για την ύπαρξη μιας λίμνης). Ο νόμος επίσης επιτρέπει την εξέταση μαρτύρων καθώς και την παραγγελία πραγματογνωμοσύνης όπου αυτό απαιτείται.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δε διαθέτει ουδεμία ποινική αρμοδιότητα ούτε εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στη συνέχιση της ποινικής διαδικασίας. Η μόνη συμμετοχή που παρατηρείται μέχρι τώρα έχει να κάνει με την κλήση του προσωπικού της Αρχής από τις εισαγγελικές, ανακριτικές ή δικαστικές αρχές για παροχή μαρτυρίας σε υποθέσεις που έχουν διαβιβαστεί από την Αρχή στην Εισαγγελία.

Η συμβολή του ΣΤΠ στην καταπολέμηση της διαφθοράς

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αποδέκτης πολλών αναφορών για μη τήρηση της νομιμότητας αλλά και κυρίως προφορικών καταγγελιών από πολίτες σχετικά με μη σύννομες δοσοληψίες υπαλλήλων (διαφθορά).

Οι περισσότερες αναφορές – καταγγελίες, στον κύκλο ποιότητας ζωής, αφορούν πολεοδομικά γραφεία, υπαλλήλους υπουργείων, δασαρχείων, τεχνικών υπηρεσιών κλπ.

Ο ΣΤΠ δεν έχει την δυνατότητα να ελέγξει ευθέως τις καταγγελίες και πληροφορίες αυτές, μπορεί όμως να διαπιστώσει τη συστηματική άρνηση υπαλλήλων να εφαρμόσουν τα προβλεπόμενα από το νόμο, την κατ' επανάληψη παράβαση συγκεκριμένων διαδικασιών κλπ. Από τα στοιχεία, που συγκεντρώνονται σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώνεται ότι υπάρχουν τουλάχιστον **«αποχρώσες ενδείξεις για τέλεση αξιόποινων πράξεων».**

Στις περιπτώσεις αυτές ο Συνήγορος του Πολίτη, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο, αποστέλλει τον φάκελο στον εισαγγελέα ενώ ζητά τον πειθαρχικό έλεγχο των εμπλεκόμενων υπαλλήλων από την προϊσταμένη τους αρχή.

⇒ Η διαφθορά των δημόσιων λειτουργών καταγράφεται ως ένα ζήτημα σοβαρής εγκληματικότητας και προσεγγίζεται με όρους του ποινικού δικαίου. Η καταπολέμηση της διαφθοράς εντάσσεται στο πλαίσιο της γενικής αντεγκληματικής πολιτικής κάθε χώρας. Σε προληπτικό επίπεδο ωστόσο λαμβάνονται μέτρα (νομοθετική, οργανωτικά, λειτουργικά) τα οποία πρέπει να λειτουργούν αποτρεπτικά (παράλληλα με τα ποινικά μέτρα) στην εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναπτύσσει δραστηριότητα και στο προληπτικό και στο κατασταλτικό επίπεδο.

A) Στο προληπτικό επίπεδο, μέσα από την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης αλλά και την ύπαρξη μιας βαθμίδας εξωτερικού ελέγχου νομιμότητας των διοικητικών μηχανισμών. Η διασφάλιση της νομιμότητας, μέσα από την ύπαρξη μηχανισμών ελέγχου, λειτουργεί αποτρεπτικά σε φαινόμενα διαφθοράς αφού αφαιρεί από τέτοιες συμπεριφορές το ουσιαστικό τους σκοπό (παράνομη και ανεξέλεγκτη δράση). Επιπλέον η αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης μειώνει τις πιθανότητες διαφθοράς δημοσίων λειτουργών χάριν νομίμων πράξεων ή για την επίλυση προβλημάτων που οφείλονται σε οργανωτικά θέματα της δημόσιας διοίκησης. Σ' αυτή τη βάση ο ΣτΠ έχει υποβάλλει νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις με σκοπό τον περιορισμό των αιτιών που υποθάλπουν τις μη σύννομες πράξεις της διοίκησης.

B) Σε κατασταλτικό επίπεδο, με τη διαπίστωση τυχόν αξιόποινων πράξεων ή συμπεριφορών που οφείλονται σ' αυτές (αποτέλεσμα της διαφθοράς) και την παραπομπή στα παραπέρα αρμόδια όργανα άσκησης της ποινικής καταστολής. Σε κάποιες περιπτώσεις και μόνο η επισήμανση της δυνατότητας του Συνηγόρου του Πολίτη για παραπέρα παραπομπή της υπόθεσης στις εισαγγελικές αρχές οδήγησε σε ταχεία εξεύρεση ικανοποιητικών για τον πολίτη λύσεων. **Επισημαίνεται ωστόσο ότι ο ΣτΠ δε διαθέτει επίσημη πληροφόρηση για τη εξέλιξη που είχαν οι υποθέσεις αυτές αφού κατά το ελληνικό δίκαιο δεν είναι διάδικος και έτσι δεν παρακολουθεί την πορεία τους.**

ΟΛΕΣ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΣΤΠ

❖ Δυνατότητα διαβίβασης της υπόθεσης για πειθαρχικό

έλεγχος: «Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη, ... συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για δε τα μέλη διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους. Αν ... διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαιτίου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο (ν. 3094/03 αρθρ. 4 παρ. 11 - ιδιώνυμο ποινικό αδίκημα)».

❖ Δυνατότητα διαβίβασης της υπόθεσης στον αρμόδιο

εισαγγελέα: «Λειτουργός ή υπάλληλος ο οποίος αρνείται να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη με σκοπό να παρακωλύσει ή να αποτρέψει τη διεξαγωγή έρευνας, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο εφόσον υποβληθεί σχετική έκθεση από την Ανεξάρτητη Αρχή προς τον αρμόδιο Εισαγγελέα... **Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα.** Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση (ν. 3094/03 άρθρο 4 παρ. 10 & 12).

Η Αρχή, στο πλαίσιο της διαμεσολάβησης, υποβάλλει συστάσεις, γνώμη και προτάσεις σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης.

Επιπλέον, τα πορίσματα, τα συμπεράσματα, οι ετήσιες και ειδικές εκθέσεις υποβάλλονται στον/στην Πρωθυπουργό, τον/την Πρόεδρο της Βουλής και αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, τα αρμόδια υπουργεία, τις κοινοβουλευτικές επιτροπές και τα κυβερνητικά όργανα, προκειμένου να θεσπιστούν νέες πολιτικές και καλές πρακτικές.

Ένα σημαντικό ποσοστό των προτάσεων και των συστάσεων γίνονται δεκτά από τη διοίκηση, επιλύοντας έτσι τα αιτήματα των πολιτών (περίπου κατά μέσο όρο το 72% των περιπτώσεων, εντός της δικαιοδοσίας της, επιλύονται – μικρότερο ποσοστό στα πολύ μεγάλα και με πολλούς εμπλεκόμενους ζητήματα, δυσκολότερο στα θέματα ποιότητας ζωής).

Σημειώνεται και πάλι ότι ο ΣΤΠ δεν επιβάλλει κυρώσεις και δεν ακυρώνει παράνομες ενέργειες της διοίκησης.

Επομένως, στόχος είναι να πείσει τη διοίκηση να ενεργήσει νόμιμα, στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης, των ορθών πρακτικών & της νομιμότητας.

Από την έναρξη λειτουργίας της Αρχής την 1η Οκτωβρίου 1998, η ετήσια έκθεση του 1998 κάλυπτε την περίοδο από την 1η Οκτωβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1998. Μία από τις πρώτες ευρωπαϊκές - διεθνείς δραστηριότητες ήταν ένα συνέδριο που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 10 και 12 Δεκεμβρίου 1998. Ένας τιμώμενος καλεσμένος ήταν ο Δρ. Marten Oosting, Εθνικός Συνήγορος του Πολίτη της Ολλανδίας από το 1987 έως το 1999. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, υπέθεσε ότι επρόκειτο για αστείο όταν πληροφορήθηκε ότι ένα μεγάλο ποσοστό των αναφορών προς τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη αφορούσε μη συμμόρφωση με δικαστικές αποφάσεις!

θεσμός του Ombudsman, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη είναι διεθνώς γνωστός, έχει πολύχρονη παράδοση και λειτουργία στον ευρωπαϊκό χώρο, όπου εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, στις αρχές του 19ου αιώνα (Σουηδία, 1809). Ήδη λειτουργεί σε περισσότερες από 90 χώρες στον κόσμο, από τις οποίες οι 27 στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέλαβε τέσσερις πρωτοβουλίες μέσα στο πρώτο έτος της λειτουργίας του: (α) επίσκεψη του Συνηγόρου του Πολίτη στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, (β) συνάντηση εργασίας με Ευρωπαίους Συνηγόρους του Πολίτη, (γ) επίσκεψη του Συνηγόρου του Πολίτη στον Βρετανό Κοινοβουλευτικό Επίτροπο για τη Διοίκηση και (δ) συμμετοχή στην ετήσια συνάντηση των Ευρωπαίων Συνηγόρων του Πολίτη.

α. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Ύστερα από πρόσκληση του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή, Jacob Soderman, ο Συνήγορος του Πολίτη επισκέφθηκε το Στρασβούργο στις 16 και 17 Δεκεμβρίου 1998. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην πόλη αυτή, ο κ. Διαμαντούρος είχε μακρά συνάντηση εργασίας με τον κ. Soderman, τον οποίο ενημέρωσε για την πορεία του θεσμού στην Ελλάδα, ενώ, παράλληλα, άντλησε πλούσιες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία του θεσμού τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε χώρες-μέλη. Τέλος, προσκάλεσε τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή

απαντήσει στις ερωτήσεις τους.

β. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης και της καλλιέργειας των διεθνών σχέσεων του θεσμού, ο Συνήγορος του Πολίτη διοργάνωσε, στις 10-12 Δεκεμβρίου 1998, διήμερη συνάντηση εργασίας στα γραφεία του στην Αθήνα, με τη συμμετοχή τεσσάρων Ευρωπαίων Συνηγόρων του Πολίτη (Ombudsmen), οι οποίοι αποτελούν το προεδρείο του ευρωπαϊκού σκέλους του International Ombudsman Institute (IOI).

Οι τέσσερις προσκεκλημένοι ήταν οι εξής:
1. Marten Oosting, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Groningen, Πρόεδρος του IOI, Συνήγορος του Πολίτη της Ολλανδίας,

2. Hans Gammeltoft-Hansen, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης, Αντιπρόεδρος του ευρωπαϊκού σκέλους του IOI, Συνήγορος του Πολίτη της Δανίας,

3. Kevin Murphy, Συνήγορος του Πολίτη της Ιρλανδίας,

4. Ivan Bizjak, τ. Υπουργός Εσωτερικών, μέλος του ΔΣ του IOI, Συνήγορος του Πολίτη της Σλοβενίας.

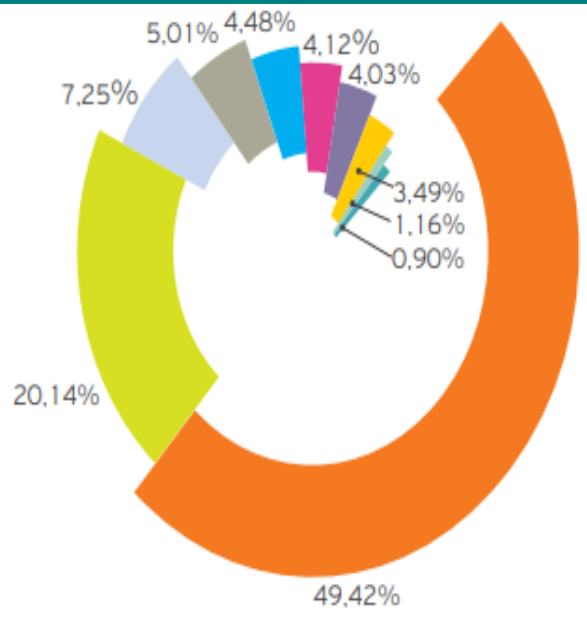
Προσκεκλημένος ήταν, επίσης, και ο Επίτροπος της Κύπρου, ο οποίος δεν κατόρθωσε τελικά να παρευρεθεί. Τον αντικατέστησαν τρεις παρατηρητές.

Σκοπός της διήμερης συνάντησης ήταν να παρουσιαστεί η γενικότερη εμπειρία της λειτουργίας του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη στις

Ο **κύκλος Ποιότητας Ζωής** έχει ως κύριο αντικείμενο τη διερεύνηση αναφορών με θέματα που αφορούν το περιβάλλον, την πολεοδομία, την χωροταξία, τα δημόσια έργα και τον πολιτισμό.

Θέματα ποιότητας ζωής

- Χωροθέτηση, αδειοδότηση και παρακολούθηση λειτουργίας έργων
- Οικοδομική δραστηριότητα - Πολεοδομικός σχεδιασμός - Αυθαίρετα
- Φυσικό περιβάλλον
- Δεσμεύσεις - Απαλλοτριώσεις
- Χωροθέτηση - Αδειοδότηση εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων
- Όχληση/Ρύπανση στον αστικό χώρο
- Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
- Δραστηριότητες υγειονομικού ενδιαφέροντος
- Πολιτιστικό περιβάλλον
- Δημόσια κτήματα

**ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ
& ΦΥΣΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

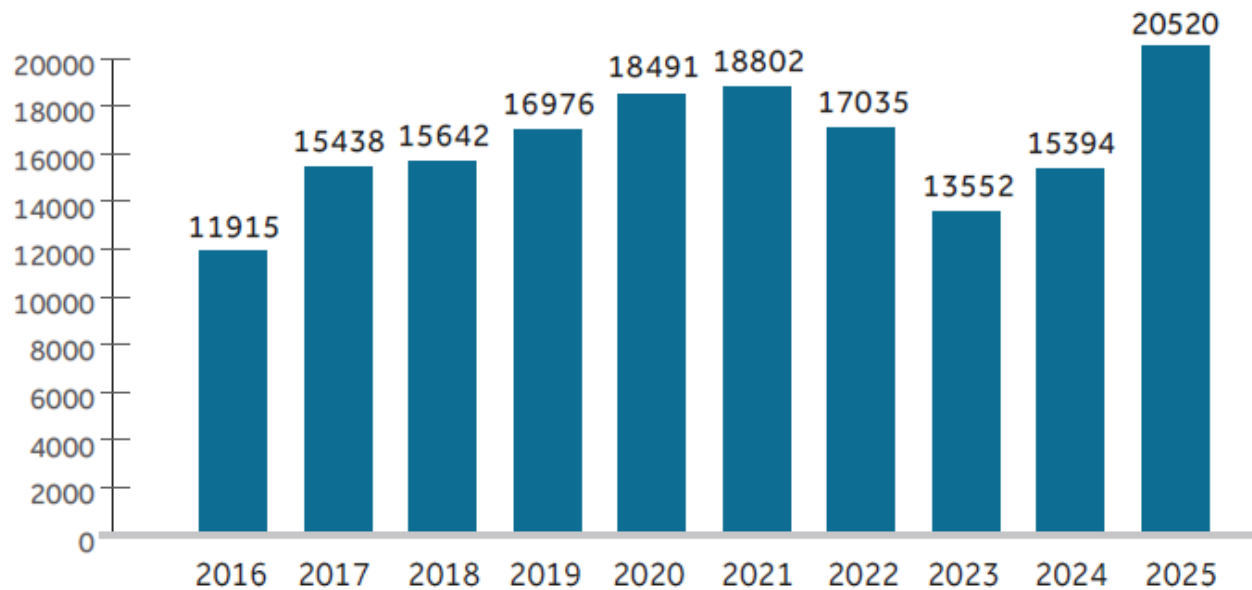

**ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ**

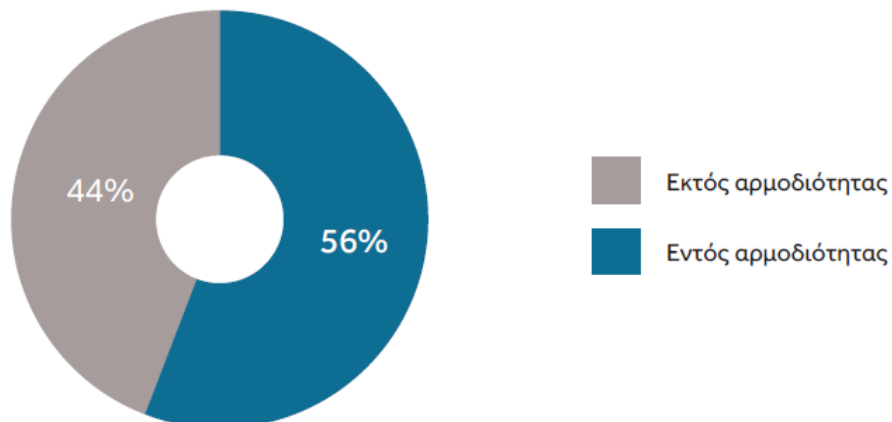
ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

2. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2025

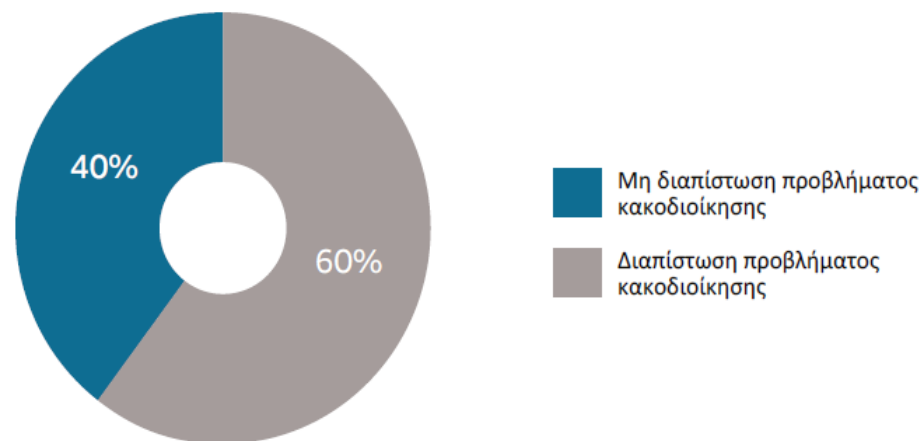
Αριθμός αναφορών κατά τα έτη 2016 - 2025

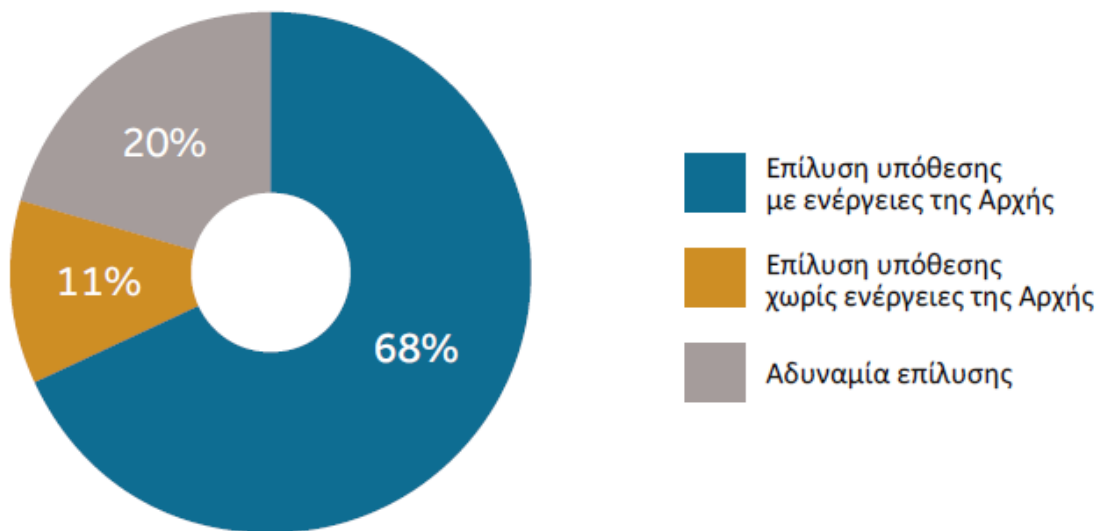
Κατανομή αναφορών έτους 2025 ως προς την αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη

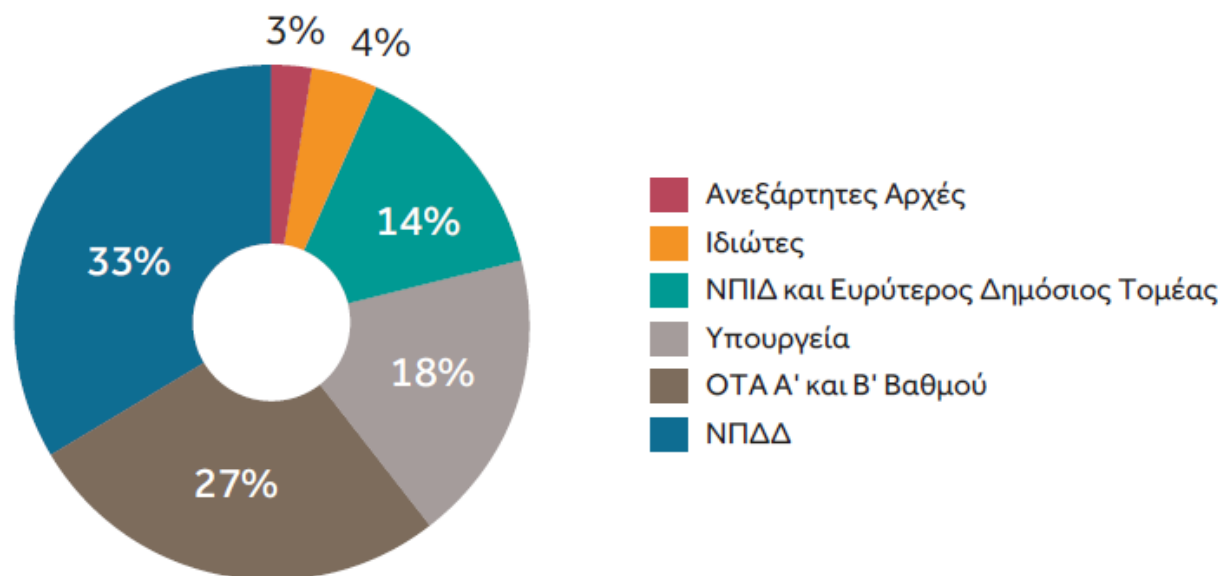
Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το έτος 2025

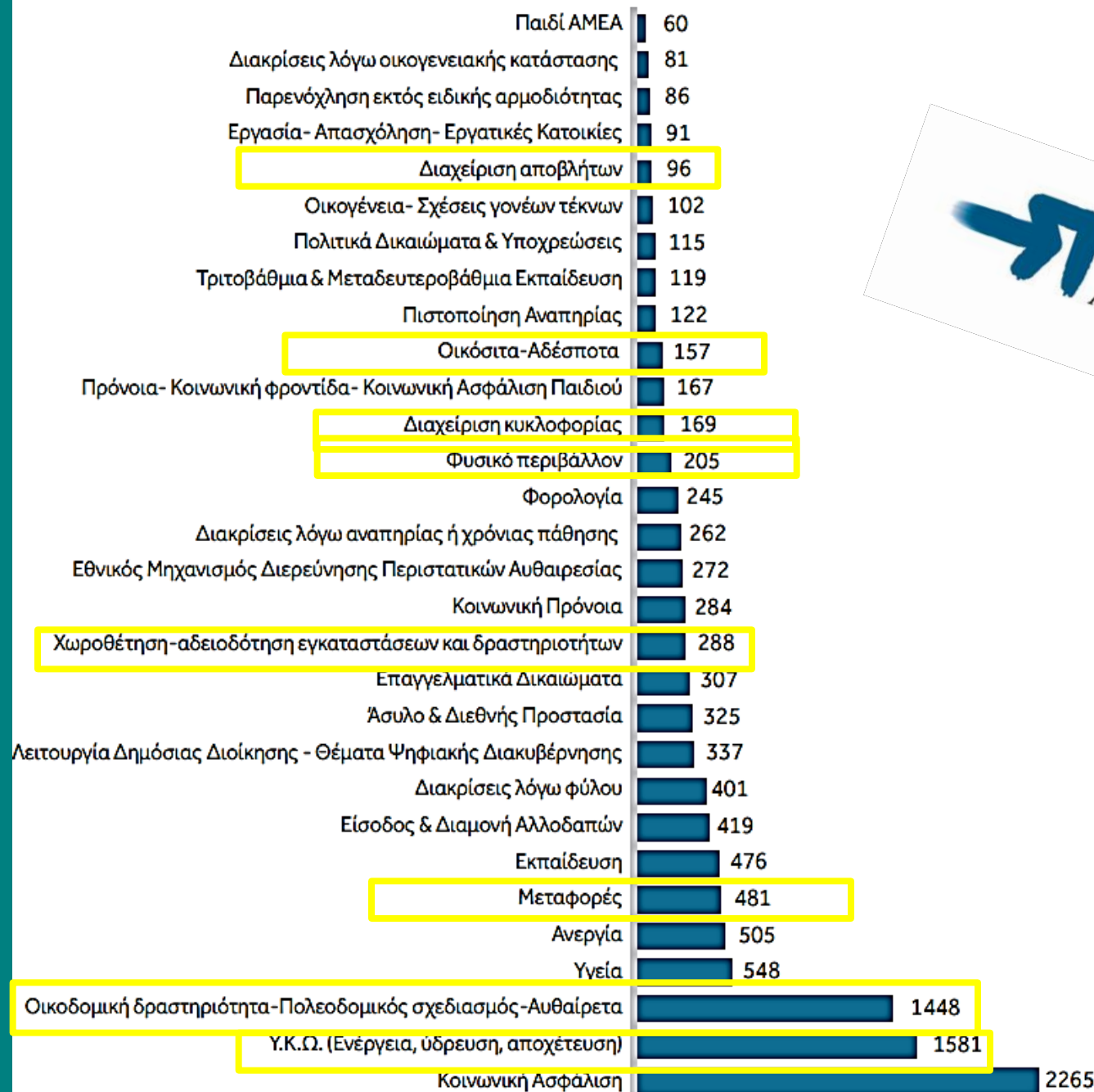
Έκβαση διερεύνησης αναφορών έτους 2025 στις οποίες διαπιστώθηκε πρόβλημα κακοδιοίκησης

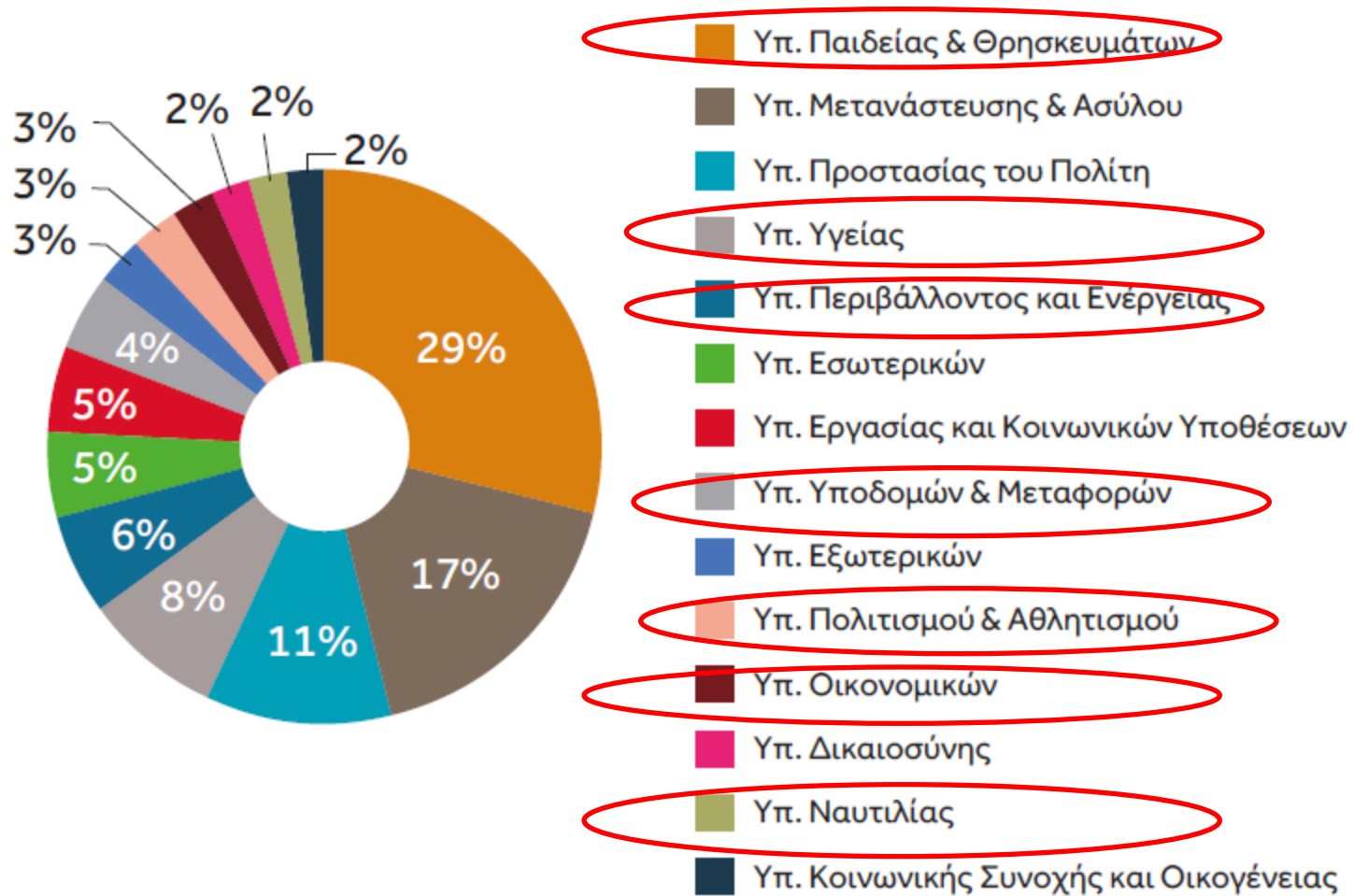
Κατανομή αναφορών 2025 ανά κατηγορία φορέων

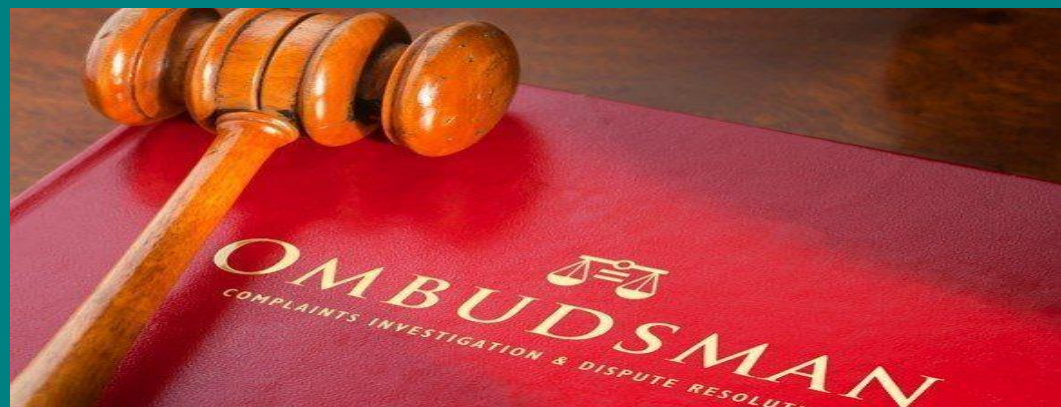
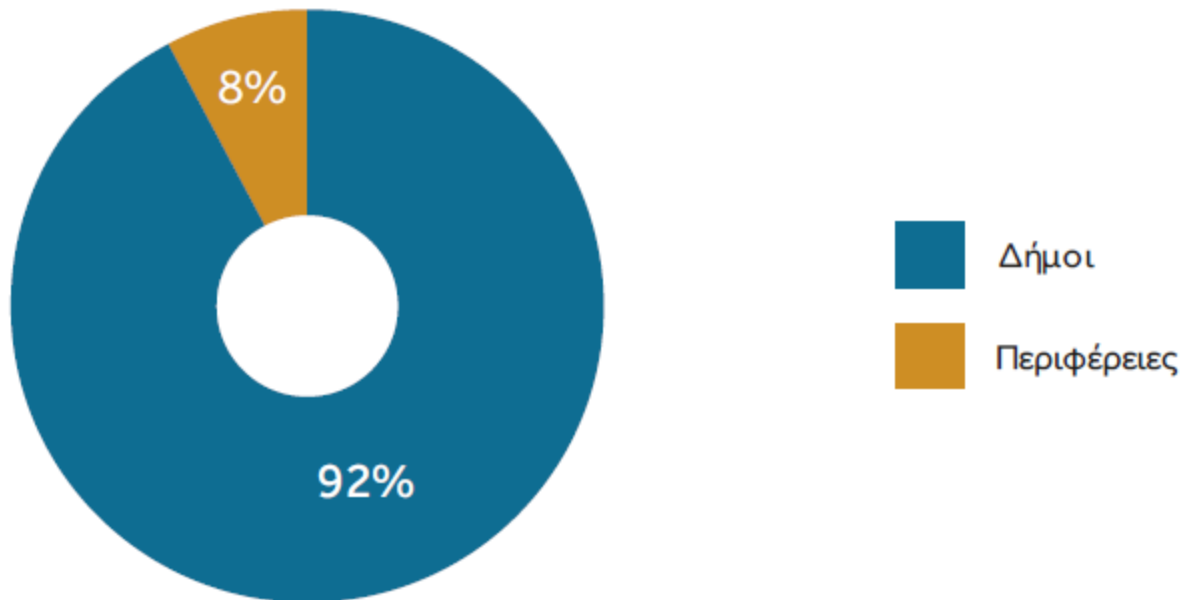
Κύριες θεματικές αναφορών έτους 2025

Κατανομή αναφορών έτους 2025 ανά υπουργείο

Κατανομή αναφορών ανά βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Ο Συνήγορος συνέταξε και διαβίβασε σε εισαγγελικές αρχές τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Διαβίβασε στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές, με στόχο την έκδοση εντολής για διερεύνηση και την εξέταση λήψης μέτρων προστασίας των εμπλεκόμενων ανηλίκων: δεκαπέντε (15) περιπτώσεις καταγγελλόμενης ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος ανηλίκων, μία εκ των οποίων αφορούσε σεξουαλική κακοποίηση από γονέα και υποβλήθηκε μετά την ενηλικίωση, μία (1) περίπτωση σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκων από τρίτο πρόσωπο φροντίδας, τέσσερις (4) περιπτώσεις παραμέλησης στο οικογενειακό πλαίσιο – η μια εκ των οποίων αφορούσε σε ανήλικο που απευθύνθηκε ο ίδιος στην Αρχή λόγω παραμέλησης από τη μητέρα του – και δέκα (10) περιπτώσεις που αφορούσαν σε κακή άσκηση της γονικής μέριμνας (παραμέληση εποπτείας/παραβατική συμπεριφορά ανηλίκων, ελλιπής σχολική φοίτηση, οικονομική εκμετάλλευση, ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, κ.ά.).
- Διαβίβασε στην αρμόδια Εισαγγελία δύο (2) αναφορές σχετικά με κακοποιητικές συμπεριφορές και άλλου τύπου παράνομες ενέργειες σε βάρος ανηλίκων φιλοξενούμενων σε δομή ιδρυματικής φροντίδας.
- Διαβίβασε στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές πέντε (5) περιπτώσεις διαφόρων παραβιάσεων δικαιωμάτων ανηλίκων, ή ανηλίκων σε ενδεχόμενο κίνδυνο, και ειδικότερα: 1 περίπτωση ενημέρωσης της Αρχής από γονέα και διευθυντή σχολικής μονάδας σχετικά με αυτοκτονικό ιδεασμό μαθήτριας, 1 περίπτωση αρπαγής ανήλικης Ρομά (κάτω των 15 ετών), η οποία είχε εγκαταλείψει το σπίτι με νεαρό ενήλικα σύντροφο, 1 καταγγελία εκφοβισμού/άσκησης ψυχολογικής βίας κατά μαθητή από τον διευθυντή σχολικής μονάδας, με αναφερόμενη συνέπεια τη διακοπή της σχολικής του φοίτησης, 1 αναφορά κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με πολύμηνη διαμονή 2 βρεφών σε νοσηλευτικό ίδρυμα χωρίς ανάγκη νοσηλείας, με αίτημα επίσπευσης της τοποθέτησής τους σε οικογενειακό πλαίσιο φροντίδας, και 1 ανώνυμη αναφορά ενηλικιωθέντα πολίτη, ο οποίος υποστήριζε ότι πρόσωπο που είχε προβεί κατ' επανάληψη σε πράξεις που συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση – κακοποίηση σε βάρος του ενώ ήταν ανήλικος, συνεχίζει τη δραστηριότητα αυτή σε βάρος άλλων παιδιών.
- Σε συνέχεια της διαβίβασης στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών και στον Εισαγγελέα Προστασίας Ζώων του φακέλου της υπόθεσης σχετικά με τη λήψη μέτρων για την προστασία και τον έλεγχο των ιπποειδών (άλογα) που ενδαικώνονται σε περιοχή του Υμηττού στον Δήμο Κρωπίας, καθώς και για τα συναφή ζητήματα κακοποίησης των ζώων, δημόσιας ασφάλειας και δημό-

σιας υγείας, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών προχώρησε σε έρευνα της υπόθεσης. Με έγγραφό του προς την Αντιπεριφερειάρχη Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας Αττικής, και συντασσόμενος με τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη, ζήτησε την ανάληψη των απαιτούμενων ενεργειών περισυλλογής και διαχείρισης των ιπποειδών, βάσει των όσων προβλέπονται στους ισχύοντες Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε αντίθετη περίπτωση θα ασκούσε ποινική δίωξη για την παράλειψη οφειλόμενων νόμιμων ενεργειών²⁷⁹.

Ο Συνήγορος ζήτησε, επίσης, τον πειθαρχικό έλεγχο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Του Δημάρχου Μαρκοπούλου – Μεσογαίας, ελλείπει ανταπόκρισης στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες του Συνηγόρου του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς σχετικά με την καθυστέρηση διάνοιξης τμήματος οδού και συντέλεσης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης. Ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής κάλεσε τον Δήμαρχο σε απολογία, και τελικώς ο Δήμαρχος απάντησε αναλυτικά στην Αρχή.
- Του Δημάρχου Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης, ελλείπει ανταπόκρισης στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες του Συνηγόρου του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς σχετικά με την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης επί ακινήτου. Το ζήτημα εκκρεμεί.
- Του Δημάρχου Παλαιού Φαλήρου, ελλείπει ανταπόκρισης στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες του Συνηγόρου του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς σχετικά με την άρση του κινδύνου υπό κατάρρευση κατασκευής στο προκήπιο ισογείου γωνιακού καταστήματος πολυκατοικίας και αποκα-

οδού από οποιασδήποτε μορφής κατασκευές. Στη συνέχεια, υπήρξε ανταπόκριση του Δήμου και επίλυση του ζητήματος.

- Του Δημάρχου Ανατολικής Μάνης, ελλείπει ανταπόκρισης στις διαμεσολαβητικές προσπάθειες του Συνηγόρου του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς σχετικά με τη μη λήψη μέτρων για την απελευθέρωση καταπατημένου κοινόχρηστου χώρου. Ο Δήμος τελικά ανταποκρίθηκε.

**ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ
ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ
ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ
ΣΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ
ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ**

3. Παραδείγματα & Εμπειρία που αποκτήθηκε από τη διαμεσολάβηση του ΣΤΠ, τα τελευταία ~28 χρόνια, σε θέματα του κύκλου ποιότητας ζωής σε περιπτώσεις μη ανταπόκρισης της Δημόσιας Διοίκησης [παρουσίαση μόνο από εμπειρία Αρχής μέσα από διερεύνηση αναφορών]

Το προσωπικό του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελείται από ποικίλες επιστημονικές ειδικότητες, μια ακόμη μοναδική και καινοτόμος προσέγγιση του πρώτου Συνηγόρου του Πολίτη, Δρ. Ν. Διαμαντούρου.

Ειδικά στον Κύκλο Ποιότητας Ζωής, σε σημαντικό αριθμό σημαντικών υποθέσεων, η καλή γνώση των νομικών απαιτήσεων σε συνδυασμό με την τεχνική εμπειρία και εξειδίκευση, σε όλα τα είδη επιστημών πέραν των νομικών [αρχαιολογία, γεωλογία, περιβάλλον, χημικών, μηχανικών κ.λπ.] έχει αποδειχθεί χρήσιμο εργαλείο για την ανίχνευση περιστατικών κακοδιοίκησης ή/και μη τήρηση του θεσμικού πλαισίου.

Υπό αυτή την οπτική γωνία, πραγματοποιούνται και απαιτούνται επιτόπιες επιθεωρήσεις, αυτοψίες, έρευνες και συναντήσεις με τις αρμόδιες αρχές για την επαλήθευση της χρήσης της σωστής και ακριβούς νομοθεσίας, καθώς και των τεχνικών πληροφοριών που παρέχονται από τη διοίκηση.

Το πόσο σημαντική είναι η διεπιστημονική προσέγγιση θα παρουσιαστεί & συζητηθεί προς το τέλος της παρουσίασης.

A. Πλημμύρες

Με τον αυξανόμενο ρυθμό εμφάνισης πλημμυρών, οι πολίτες ζητούν από τις τοπικές αρχές [δήμους, περιφέρειες] και την κυβέρνηση [υπουργεία αποκεντρωμένη διοίκηση] να λάβουν μέτρα προστασίας. Η πιθανότητα πλημμυρών, πέραν της κλιματικής κρίσης, αυξάνεται από:

- ❖ Ανεπαρκείς υποδομές προστασίας. Απουσία αντιπλημμυρικών έργων.
- ❖ Άνευ «σχεδίου» αλόγιστη επέκταση του αστικού ιστού.
- ❖ Επιχώσεις & καταστροφές ρεμάτων.
- ❖ Διευθέτηση ρεμάτων κλπ χρησιμοποιώντας ακατάλληλους σωλήνες παροχέτευσης των υδάτων της βροχής.
- ❖ Κατασκευές [με άδειοδότηση η και παράνομες] που μειώνουν την ικανότητα ροής ρεμάτων, ποταμών κλπ.
- ❖ Έλλειψη δράσεων καθαρισμού.

Αύξηση τρωτότητας

Η αρμοδιότητα καθαρισμού ποταμών, ρεμάτων κ.λ.π που υπαγορεύεται από τον Ν. 3852/2010 ανήκε κυρίως στις Περιφέρειες και κατ' εξαίρεση στους Δήμους για νησιά ή ορεινές περιοχές. Μετά την θέσπιση του Ν. 4555/2018, οι Περιφέρειες (τεχνικές υπηρεσίες) είναι οι μόνες αρμόδιες αρχές.

Η προστασία των ποταμών & και λοιπών υδάτινων διαδρομών από παράνομες κατασκευές, ασκείται από τα πολεοδομικά γραφεία, δασαρχεία [Δήμος, Περιφέρεια, Αποκεντρωμένη Διοίκηση] και την Κτηματική Υπηρεσία [ακτογραμμές και ποτάμια - υδάτινοι τρόποι].

Ο σχεδιασμός και η κατασκευή δομών αποχέτευσης όμβριων υδάτων συνήθως σχετίζεται με διάφορες άλλες υποδομές [μεταφοράς, επεκτάσεις αστικών περιοχών κλπ.] οπότε σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, η αντίστοιχη αρμοδιότητα ανήκει σε πολλές δημόσιες υπηρεσίες ή ιδιωτικούς φορείς.

➤ Η χρήση της ταχύτερης διαδικασίας διαπραγμάτευσης για τη χρηματοδότηση δημόσιων έργων, που σχετίζονται με την αποκατάσταση μετά από φυσικές καταστροφές, προτείνεται από το νόμο σε ορισμένες απρόβλεπτες περιπτώσεις, έκτακτης ανάγκης*. Το αρμόδιο Υπουργείο έχει διευκρινίσει ότι η χρήση της παραπάνω διαδικασίας ** επιτρέπεται σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών χωρίς όριο χρηματοδότησης. Ωστόσο, αυτή η διάταξη δεν χρησιμοποιείται από τις τοπικές αρχές & επομένως οι υποδομές δεν επισκευάζονται εγκαίρως και συνήθως το Υπουργείο πρέπει να διαχειριστεί προβλήματα από ολόκληρη τη χώρα.

** Οδηγία 18 - 19/10/16: Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης

Από το Άρθρο 54. 3. Εφόσον συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη, η οποία επιβάλλει την άμεση λήψη και εφαρμογή μέτρων για θέματα εθνικής ασφάλειας, προστασίας της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, της υγείας και της ζωής των πολιτών, της περιουσίας τους και της προστασίας του φυσικού πλούτου της Χώρας, και μόνο στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο για την αντιμετώπιση της ανάγκης αυτής, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας δύναται να συνάπτει νέες συμβάσεις ή/και να τροποποιεί ισχύουσες συμβάσεις έργων, εργασιών, υπηρεσιών και προμηθειών κατά την απόλυτη κρίση της και προς άμεση αντιμετώπιση της ανάγκης αυτής κατά παρέκκλιση, κάθε πρόβλεψης του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως εκάστοτε ισχύει, και κάθε σχετικής διάταξης της κείμενης εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων.

Όπως τροποποιήθηκε με την Παρ.1 Άρθρο 97 Νόμος 4821/2021 με ισχύ την 31/7/2021

Γενική
Προστασία
Άμεση
Πολιτικών
Εργασιών
Νόμο

ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σ ΖΩΗΣ

B. Καθυστέρηση απάντησης σχετικά με την λήψη μέτρων για την επίλυση θέματος που αφορά πλημμυρικά φαινόμενα σε περιοχή της ΒΑ Αττικής

Διερεύνηση αναφοράς πολίτη η οποία είχε επανειλημμένα ζητήσει εγγράφως να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων που παρατηρούνται στην περιοχή. Εκτός των άλλων, έχει ζητήσει την κατασκευή τεχνικών έργων τα οποία θα προστατεύσουν τους πολίτες και τις περιουσίες τους από πιθανές καταστροφές εξ αιτίας πλημμυρικών φαινομένων.

Η Ανεξάρτητη Αρχή απηύθυνε έγγραφα προς όλες τις εν δυνάμει εμπλεκόμενες υπηρεσίες [ΟΤΑ, Αποκεντρωμένη Διοίκηση & Υπουργεία] προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες ενέργειες. Ειδικότερα, ζητήθηκε ενημέρωση για όλα τα θέματα αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, πολιτικής προστασίας και την συνεργασία των υπηρεσιών. Δεδομένου ότι δεν υπήρξαν επί της ουσίας ενέργειες στην κατεύθυνση επίλυσης του θέματος με την 4^η επιτολή του ανέφερε εκ νέου την σοβαρότητα του θέματος, παρέθεσε το θεσμικό πλαίσιο και τόνισε ότι προέχει η πρόληψη, η προστασία της δημόσιας υγείας καθώς και η επίσπευση της διαδικασίας εξεύρεσης των αρμοδιοτήτων και του φορέα που θα εκκινήσει την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών ή/και υλοποίηση των έργων. Διευκρίνισε δε ότι χρειάζεται η αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων του θεσμικού πλαισίου, η οποία αφορά όλους τους εν δυνάμει εμπλεκόμενους φορείς. Τόνισε ότι θα πρέπει να μεριμνήσει ο Δήμος για αντιπλημμυρικά έργα [ζητώντας συνεργασία όπου θεωρεί σκόπιμο] για βραχυπρόθεσμες λύσεις με παράλληλη έναρξη και ολοκλήρωση της διαδικασίας οριοθέτησης του [των] ρεμάτων στην χωρική του αρμοδιότητα [σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τις αποφάσεις του ΣτΕ] μεριμνώντας πρωτίστως για την προληπτική προστασία των δημοτών του. Αν κρίνει ότι δεν υφίστανται αυτή η δυνατότητα θα πρέπει να επικοινωνήσει και συνεργαστεί άμεσα με τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς.

Επειδή δεν υπήρξε απάντηση στην επιστολή αυτή, και ενημέρωση για τις οποιοσδήποτε ενέργειες εκ μέρους των υπηρεσιών, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε 5^η επιστολή [31-097-2025] ενημερώνοντας παράλληλα και την αρμόδια Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών. Στη συνέχεια και κατόπιν σχετικής επικοινωνίας από το Προανακριτικό τμήμα του Ειδικού Πρωτοδικείου Αθηνών διαβίβασε [30-12-2025] την σχετική αλληλογραφία από την διερεύνηση της υπόθεσης.

Γ. Παράλειψη εφαρμογής τελεσίδικου πρωτοκόλλου κατεδάφισης για αυθαίρετες κατασκευές επί αιγιαλού και παραλίας στην εκβολή ρέματος

Πολίτης έχει επανειλημμένα ζητήσει, επί πολλά έτη, να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση των ολοένα και συχνότερων πλημμυρικών φαινομένων στην συγκεκριμένη περιοχή που επιτείνονται λόγω αυθαίρετης κατασκευής στην εκβολή του. Πέρα από την παράλειψη διαχείρισης του ρέματος, προς αποφυγή πλημμυρών, υφίστανται παράνομες κατασκευές στην εκβολή του με αποτέλεσμα την περαιτέρω δημιουργία επικινδυνότητας. Παρά δε την έλευση πλέον των έξι [6] ετών δεν έχει εκτελεστεί το πρωτόκολλο κατεδάφισης [2/2019] του παράνομου λιμενοβραχίονα στην εκβολή του χειμάρρου. *Σημειώνεται η αρνητική απάντηση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την εκτέλεση του τελεσίδικου πρωτοκόλλου κατεδάφισης.*

Η Ανεξάρτητη Αρχή μετά την αρχική της παρέμβαση που οδήγησε στην καταγραφή της αυθαιρεσίας και την έκδοση του πρωτοκόλλου κατεδάφισης, απηύθυνε εκ νέου [το 2024] έγγραφα προς όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες ενέργειες. Δεδομένου ότι δεν υπήρξαν επί της ουσίας ενέργειες στην κατεύθυνση επίλυσης του θέματος, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στην συνεχιζόμενη παρέμβασή του, την σοβαρότητα του θέματος, παρέθεσε το θεσμικό πλαίσιο και τόνισε ότι προέχει η πρόληψη, η προστασία της δημόσιας υγείας καθώς και η επίσπευση των ενεργειών για την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών αντιπλημμυρικής προστασίας και απομάκρυνσης των αυθαίρετων έργων. Διευκρίνισε δε, ότι χρειάζεται η αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων του θεσμικού πλαισίου, η οποία αφορά όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Επεσήμανε ότι σε κάθε περίπτωση, υφίσταται υποχρέωση κατεδάφισης της αυθαίρετης κατασκευής λόγω του τελεσίδικου πρωτοκόλλου κατεδάφισης και ιδίως υπό το πρίσμα των πλημμυρών που έχουν συμβεί θέτοντας σε κίνδυνο την δημόσια υγεία και το περιβάλλον.

Προς επίρρωση αυτού αναφέρεται ότι σύμφωνα με την 1η αναθεώρηση του ΣΔΚΠ του υδατικού διαμερίσματος Ν. Αιγαίου [ΕΛ 14] υπάρχει ρητή πρόβλεψη για το εν λόγω έργο που έχει κριθεί τελεσίδικα κατεδαφιστέο και εμποδίζει την ελεύθερη ροή του χειμάρρου.

Έκτοτε, καθώς δεν προέκυψαν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και ενέργειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος, ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε την αρμόδια Εισαγγελική Αρχή και η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη.

Κατασκευή, αυθαίρετα, μικρού λιμανιού στην εκβολή χειμάρρου, χωρίς αδειοδότηση και μελέτη...έχει εκδοθεί πρωτόκολλο κατεδάφισης το 2019 που δεν έχει εφαρμοστεί...δόθηκε γενική αναστολή μέχρι 10/2021. Με νέα παρέμβαση του ΣΤΠ ζητήθηκε κατεδάφιση...δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα...εισαγγελία

**ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ**

ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Δ. ΧΩΡΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

1. Δεν είχε τηρηθεί η διαδικασία της πρώτης φάσης του σχεδιασμού που ολοκληρώνεται με την έγκριση της καταλληλόλητας θέσεων από το [τότε] Νομάρχη ενώ ο σχεδιασμός δεν έγινε από τον αρμόδιο φορέα.
2. Επιχειρήθηκε μία επιλεκτική χρήση διατάξεων, παλαιότερης και νεότερης ισχύος, του σχετικού θεσμικού πλαισίου, προκειμένου να θεμελιωθεί η νομιμότητα των διαδικασιών του σχεδιασμού διαχείρισης. Αυτές οι διαδικασίες “διευκολύνουν”, κατά την κρίση των υπηρεσιών, την ταχύτερη λήψη των αποφάσεων, πλην όμως δεν διαθέτουν κανένα αξιόπιστο νομικό έρεισμα.
3. Ήταν ορατός ο κίνδυνος να ακυρωθεί ο σχετικός σχεδιασμός και η εκτέλεσή του από το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι περισσότερο από ορατός, λόγω των σημαντικών παρατυπιών και παραλείψεων που σημειώθηκαν στην πρώτη φάση του σχεδιασμού.

Η απόφαση ελήφθη παρά την παράλειψη σημαντικών τεχνικών στοιχείων από την ΜΠΕ.

Τελικά ακυρώθηκε ο όλος σχεδιασμός υπό την απειλή ακύρωσης κάθε σχεδιασμού από το ΣΤΕ.

E. Νομιμότητα λειτουργίας χώρου αποκομιδής - μεταφόρτωσης απορριμμάτων

Δήμου ... (Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων – ΣΜΑ)

Η συνεχιζόμενη λειτουργία του ΣΜΑ διαπιστώθηκε ύστερα από αυτοψία κλιμακίου επιστημόνων του Συνηγόρου του Πολίτη στο χώρο. Από την αυτοψία προέκυψε ότι στην περιοχή του ΣΜΑ, που λειτουργούσε παράνομα, υπήρχαν διάσπαρτα σκουπίδια, δοχεία συλλογής σκουπιδιών (containers), εγκαταστάσεις συντήρησης οχημάτων, δυσσομία καθώς και διάφορα άλλα αντικείμενα, όπως παλαιά φορτηγά του Δήμου, τα οποία αποτελούν «στερεά απόβλητα» κατά τους ορισμούς της νομοθεσίας.

Δεδομένου ότι το πρόβλημα εκκρεμούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς ο Σταθμός ήταν σε συνεχή λειτουργία από το 1996, χωρίς παράλληλα να σημειωθεί πρόοδος στις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, ο Συνήγορος του Πολίτη με σχετικό έγγραφο του ζήτησε τη σφράγιση των εγκαταστάσεων του ΣΜΑ.

Η μοναδική ανταπόκριση της διοίκησης ήταν το σχετικό έγγραφο της Δ/σης Προστασίας Περιβάλλοντος, σύμφωνα με το οποίο επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο στο Δήμο. Όσον δε αφορά τη διακοπή λειτουργίας του ΣΜΑ (αρμοδιότητα η οποία ανήκει στην Πολεοδομία του Δήμου), δεν σημειώθηκε ουδεμία περαιτέρω εξέλιξη και ο ΣΜΑ συνέχιζε τη λειτουργία του. Καίτοι λοιπόν ο Δήμος αλλά και λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες γνώριζαν την παράνομη λειτουργία, ουδέποτε προέβησαν στις δέουσες ενέργειες προς αποκατάσταση της νομιμότητας, παραβλέποντας την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από την παράνομη λειτουργία του ΣΜΑ, παρά τις σχετικές διατάξεις που επιφέρουν και ποινικές κυρώσεις.

Σύμφωνα με το νόμο του ΣτΠ «Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο Εισαγγελέα». Επομένως, ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο της διαμεσολαβητικής του αποστολής και εξαντλώντας τα μέσα παρέμβασης που διαθέτει, διαβίβασε στην εισαγγελία τον φάκελο της σχετικής αναφοράς προς αξιολόγηση των στοιχείων αυτού και αναζήτηση τυχόν ποινικών ευθυνών των εκπροσώπων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας.

Z. Πολεοδομικές Παραβάσεις

Κατάθεση πληθώρας αναφορών από πολίτες που διαμαρτύρονται για την υπερβολική καθυστέρηση, ή άρνηση εφαρμογής της ισχύουσας πολεοδομικής νομοθεσίας από το πολεοδομικό γραφείο του Δήμου ... Οι καταγγελλόμενες αφορούσαν νεοαναγειρόμενες πολυώροφες οικοδομές με την ανοχή ή συνεργασία της επιβλέπουσας πολεοδομικής υπηρεσίας. Η εν λόγω υπηρεσία δεν διενεργούσε αυτοψίες για να διαπιστώσει τις παραβάσεις και δεν έκανε παρεμβάσεις κατασταλτικά (επιβάλλοντας πρόστιμα ανέγερσης και διατήρησης, κατεδαφίζοντας τις υπερβάσεις κλπ). Παράλληλα, εξέδιδε τις απαραίτητες πιστοποιήσεις για την σύνδεση των οικοδομών αυτών με τα δίκτυα παροχών.

Ο ΣΤΠ ενεργώντας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ανέλαβε τη διερεύνηση των καταγγελιών αυτών, επικοινωνώντας αρχικά με την αρμόδια υπηρεσία (ΠΓΓ). Συγκεκριμένα ζητήθηκε η συνεργασία του προϊστάμενου του ΠΓΓ ... ο οποίος την αρνήθηκε παρά την σχετική επισήμανση του σχετικού εδαφίου του Νόμου.

Διαπιστώθηκε συστηματική παράλειψη καταγραφής αυθαίρετων κατασκευών και επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων από πολεοδομικό γραφείο ... Με την παράληψη αυτή προέκυπτε ιδιωτικό όφελος του εργολάβου – κατασκευαστή και των υπαλλήλων της πολεοδομίας. Δημιουργήθηκε σημαντική υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης. Είναι χαρακτηριστικό ότι η εν λόγω πολεοδομία δεν είχε κάνει αυτοψίες τα τελευταία 10 χρόνια, ενώ απαιτείτο και παράβολο 30.000 δρχ. για την υποβολή καταγγελίας. *Κατόπιν της παρέμβασης του ΣτΠ ξεκίνησε η διενέργεια αυτοψιών και καταργήθηκε το παράβολο των 30000 δρχ. Ο φάκελος στάλθηκε στον εισαγγελέα ο οποίος ξεκίνησε προκαταρκτική εξέταση, ενώ ο Δήμαρχος διέταξε την διεξαγωγή πειθαρχικής έρευνας.*

Τελικά απαγγέλθηκαν κατηγορίες...από την εισαγγελία και διεξήχθη η δίκη

Η. Άτυποι χώροι καταφυγίων ζώων: Πέραν των ήδη προβλεπόμενων αρμοδιοτήτων, ο νομοθέτης, επιδιώκοντας την περαιτέρω ενίσχυση του θεσμικού ρόλου του Συνηγόρου του Πολίτη στον τομέα της προστασίας και της ευζωίας των ζώων, θεσμοθέτησε, με το άρθρο 38 του Νόμου 4830/2021, ρητή αρμοδιότητα διαμεσολάβησης ως προς τα δικαιώματα των ζώων και την τήρηση της οικείας νομοθεσίας. Αναφέρει ειδικότερα ότι : *«Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει αρμοδιότητα για τη διαμεσολάβηση σχετικά με τα δικαιώματα των ζώων και την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας».* Με τον τρόπο αυτό απονέμεται στην Αρχή ειδική αρμοδιότητα στον συγκεκριμένο τομέα, ενισχύοντας τον εποπτικό και εγγυητικό της ρόλο.

Στο πλαίσιο της θεσμικής αυτής αρμοδιότητας, η Αρχή συμμετέχει, διά εκπροσώπου της, στην προβλεπόμενη από το άρθρο 39, του ίδιου νόμου, εννεαμελή Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία, μεταξύ άλλων, είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου που διέπει την προστασία και την ευζωία των ζώων.

Όπως προκύπτει από τα προαναφερόμενα ιστορικό, έγγραφα και αυτοψίες φαίνεται ότι ο Δήμος ... δεν έχει ανταποκριθεί στα όσα προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο και στις οδηγίες της Ειδικής Γραμματείας προστασίας ζώων συντροφιάς. Όπως έχει προκύψει, φαίνεται ότι υφίσταται: α. Κακή και βίαιη μεταχείριση των ζώων (άρθρο 24 παρ. 1, περ. (α) «Κακοποίηση των ζώων» του Ν. 4830/2021 , β. Μη τήρηση των κανόνων ευζωίας – παθητική κακοποίηση (άρθρα 2 παρ. 2, 9 παρ. 1 εδάφιο του ίδιου νόμου), γ. Μη ανάληψη των ευθυνών και την κάλυψη του κόστους φροντίδας [φιλοξενία, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αποκατάσταση χρόνιων προβλημάτων υγείας κλπ.] των ζώων που απομακρύνθηκαν από το ... και τα ... δ. παράνομη λειτουργία των χώρων [μη αδειοδότηση και τήρηση των κανόνων ορθής λειτουργίας του/ καταφυγίου κατά παράβαση των οριζόμενων στην υπ' αριθ. ΥΑ 1616/2023 και παράνομη λειτουργία των εγκαταστάσεων στο...

Η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής [Δ.Α.Ο.Κ.], της Περιφερειακής Ενότητας ... υπήρξε εμπλεκόμενη υπηρεσία από την αρχή της υπόθεσης, κατώτερη το λιγότερο των περιστάσεων. Πραγματοποίησε δύο αυτοψίες. Την πρώτη τον Ιούνιο του 2025 και την δεύτερη στις 26 Ιανουαρίου 2026, με την παρουσία του μεικτού κλιμακίου ΕΓ – ΣτΠ, της Αστυνομίας και των υπόλοιπων υπηρεσιών. Σε αμφότερες απέτυχε να καταγράψει τις άθλιες συνθήκες και να επιβάλει τις προβλεπόμενες κυρώσεις!

Από τα όσα διαπιστώθηκαν, προκύπτει ότι οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων δεν παρουσιάστηκαν με ακρίβεια και πληρότητα στις αυτοψίες των υπηρεσιών, ιδίως κατά την πρώτη αυτοψία της ΔΑΟΚ. Αναφορικά με τη διαπίστωση της ΔΑΟΚ ότι «...τηρούνται οι κανόνες ευζωίας», τουλάχιστον σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει η Αρχή, δεν τεκμηριώνεται από την κατάσταση και των δύο άτυπων χώρων καταφυγίων, ούτε υφίσταται σχετική φωτογραφική τεκμηρίωση. Όπως έχει προαναφερθεί, υπάρχουν ελλειπείς / ανακριβείς διαπιστώσεις ακόμα και κατά την από κοινού με το κλιμάκιο, στις 26-01-2026, αυτοψία.

Πέρα του ότι ήδη υπάρχει προκαταρκτική διερεύνηση από την εισαγγελία ο ΣΤΠ απέστειλε το έγγραφο του με τα ευρήματα στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή, προκειμένου να συσχετιστεί με την υφιστάμενη σχηματισθείσα δικογραφία.

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι αναφορές σχετίζονται κυρίως με:

- ❖ «Ανεπαρκή χειρισμό» των προβλημάτων αιτημάτων των πολιτών.
- ❖ Χρονοβόρες διαδικασίες – γραφειοκρατία – έλλειψη προσωπικού.
- ❖ Επικάλυψη αρμοδιοτήτων των δημόσιων υπηρεσιών, άρνηση δράσης, απουσία συντονισμού.
- ❖ Μη προετοιμασμένες δημόσιες υπηρεσίες [Αυτοδιοίκηση, Αποκεντρωμένες, Υπουργεία] για έγκαιρη δράση σε θέματα φυσικών καταστροφών και την ανταπόκριση σε αναφορές πολιτών για τη λήψη προληπτικών μέτρων.
- ❖ Άλλες παράμετροι, όπως οι παράνομες κατασκευές σε δάση, ακτές, ποτάμια κ.λπ. ή ακατάλληλη διαχείριση αστικών αποβλήτων σχετίζονται επίσης με, μη εφαρμογή ή/και επιλεκτική εφαρμογή του αντίστοιχου θεσμικού πλαισίου. *«Απροθυμία» εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου.*
- ❖ Μη συνεργασία με ΣτΠ – δηλαδή μη απάντηση & μη ανταπόκριση [ιδιώνυμο ποινικό αδίκημα].
- ❖ Ανεπαρκή τεκμηρίωση αιτιολόγηση παράλειψης εφαρμογής θεσμικού πλαισίου «αποχρώσεις ενδείξεις» τέλεσης αξιόποινων πράξεων.

Σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται ότι οι διαδικασίες σχεδιασμού και ο σχεδιασμός έργων [διεπιστημονική διερεύνηση] :

- δεν είναι «νομικά ορθοί» και οδηγούν σε τεχνικές λύσεις που έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- είναι «νομικά ορθοί» αλλά δεν λαμβάνουν υπόψη όλα τα δεδομένα και οδηγούν σε λύσεις που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- είναι «νομικά ορθοί» και οι προτεινόμενες τεχνικές λύσεις είναι γενικά αποδεκτές, αλλά η διοίκηση δεν έχει αφιερώσει χρόνο ή/και δεν έχει την ικανότητα να εκπαιδεύσει και να ενημερώσει αποτελεσματικά τους ενδιαφερόμενους πολίτες.

Η συνεργασία των ειδικών επιστημόνων [όλων των ειδικοτήτων] εντός της Αρχής έχει αποδειχθεί επιτυχής στην διερεύνηση υποθέσεων/αναφορών. Φαίνεται ότι αυτή η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας κατά την εξέταση εκθέσεων που αφορούν ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος με πολυδιάστατα προβλήματα [νομικά - τεχνικά κ.λπ.].

Ως επίκαιρο θέμα σε ότι αφορά αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών προκύπτει

ότι τα βασικά προβλήματα της διοίκησης, είναι:

- ❖ Η απουσία - δυσκολία εφαρμογής προληπτικών μέτρων, διαχείριση της επί τόπου κρίσης και των συνεπειών τους.
- ❖ Η ανακριβής εφαρμογή των διαφόρων υφιστάμενων νομοθετικών διατάξεων, νομοθετικά κενά και αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων των αρχών.
- ❖ Οι δημόσιες υπηρεσίες δεν αναγνωρίζουν τις ευθύνες τους, χρησιμοποιώντας ως δικαιολογία τις αμφιλεγόμενες νομοθετικές διατάξεις.
- ❖ Η νομοθεσία δεν έχει ορίσει ένα «σαφές» σχέδιο ή τεχνικά εργαλεία για τη διανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών για τη μελέτη και κατασκευή δομών προστασίας από πλημμύρες.
- ❖ Απουσία συγκροτημένων υπηρεσιών ΠΠ.

Συμπερασματικά από τη μέχρι τώρα εμπειρία της Αρχής μπορούν να διατυπωθούν οι ακόλουθες παρατηρήσεις:

- 1) Η έλλειψη ενός καλά οργανωμένου διοικητικού μηχανισμού ευνοεί την ανάπτυξη παράνομων συμπεριφορών. Ειδικότερα οι υπηρεσίες όπου εμφανίζονται συχνότερα φαινόμενα κακοδιοίκησης αποτελούν ταυτόχρονα προνομιακούς χώρους εμφάνισης φαινομένων διαφθοράς.
- 2) Διαπιστώνεται ότι η διαφθορά στο δημόσιο αποτελεί μια ακόμα μορφή αφανούς εγκληματικότητας αφού μάλιστα συνίσταται από εγκλήματα αναγκαίας συμμετοχής περισσότερων ατόμων. Η συμμετοχή αυτή (πολιτών και δημοσίων λειτουργών) δημιουργεί συνθήκες συνενοχής και κοινής σιωπής.
- 3) Αναδεικνύεται έντονα το βασικό δίλημμα μεταξύ διοικητικής ακαμψίας (που οδηγεί σε περιορισμό της διακριτικής ευχέρειας του δημόσιου λειτουργού) και εξατομικευμένης διοίκησης (που αφήνει σημαντικά περιθώρια κρίσης στον αρμόδιο υπάλληλο). Η θέση απολύτως αυστηρών όρων στο νόμο συχνά προκαλεί άδικες, ανεπιεικείς ή και αδιέξοδες καταστάσεις ενώ από την άλλη η ενίσχυση του ρόλου του υπαλλήλου δημιουργεί συνθήκες υποκειμενισμού και προφανώς λειτουργεί ως αιτιακή συνθήκη για την ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς. Η λύση και πάλι βέβαια δεν είναι άλλη από την ισορροπία μεταξύ των δύο πλευρών με την ορθή δοσολογία και των δύο στοιχείων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

